

به نام خالق خرد

مبانی برنامه سازی FUNDAMENTALS OF PROGRAMMING

مدرس: بی نظیر بیگلری

جلسه ۱: مفاهیم اولیه

- ① آشنایی با کلیت درس
  - ① سیلابس
  - ① نحوه ارزیابی
  - ① نحوه اطلاع رسانی
- ① تعاریف اولیه
- ① معرفی اجزای اصلی کامپیوتر
- ① تاریخچه رشد زبان های برنامه سازی
- ① آشنایی با زبان پایتون
- ① مراحل ساخت و اجرای یک برنامه

آشنایی با کلیت درس

هدف:

- آشنایی با مبانی برنامه‌سازی کامپیوتر
- ایجاد تفکر الگوریتمی در حل مسائل
- کسب توانایی پیاده‌سازی الگوریتم‌ها به وسیله کامپیوتر
- آشنایی با اصول اولیه نوشتن برنامه‌های ساخت‌یافته و مهندسی‌ساز

مراجع:

اصلی:

How to Think Like a Computer Scientist: Learning with Python. 3rd Ed. 2011

کمکی:

Practical Programming: An Introduction to Computer Science Using Python. 2009

Python Programming: An Introduction to Computer Science. 2004

- ④ تمرین برنامه‌سازی + یک پروژه دو یا سه فازی ۶ نمره
- ④ آزمونک‌ها ۲ نمره
- ④ آزمون‌ها (میان‌ترم و پایان‌ترم) ۱۲ نمره
- ④ مسابقه برنامه‌نویسی به صورت آن‌لاین ۱+ نمره

امتحان میان‌ترم   هنوز مشخص نشده‌است

امتحان پایان‌ترم   دوشنبه ۲۶ خرداد

(عدم حضور در کلاس تأثیر منفی خواهد داشت)

نحوه اطلاع رسانی

- ① مرجع اصلی، صفحه درس ۴۰۱۵۳ سایت دانشکده مهندسی کامپیوتر (بخش ce.sharif.ir/courses گروه ۷).
- ② ثبت نام در سایت Piazza
- ③ دانشکده مهندسی کامپیوتر- اتاق ۶۱۲ آزمایشگاه مهندسی متدولوژی (روزهای ۲شنبه و ۴شنبه) البته از طریق ایمیل یا Piazza از قبل باید هماهنگ شود.
- ④ سردستیار آموزشی: خانم نگار ابوالحسنی

- ◎ الگوریتم: روش انجام یک کار با ذکر دقیق تمام مراحل آن به طوریکه ترتیب انجام کارها، شروع و پایان آن مشخص باشد؛ به عبارت دقیق‌تر هر دستورالعملی که مراحل مختلف کاری را به زبان دقیق و با جزئیات کافی بیان نماید و در آن ترتیب مراحل و خاتمه‌پذیر بودن عملیات کاملاً مشخص باشد الگوریتم نامیده می‌شود.
- ◎ فلوچارت: نمایش الگوریتم به صورت شماتیک
- ◎ حل مسئله: شامل شناخت مسئله، طرح نقشه حل مسئله و تحلیل راه حل مسئله (اجرا، واریسی یا تعمیم راه حل)
- ◎ برنامه: نمود الگوریتم به کمک دستورات زبان برنامه‌سازی

- ◎ مهارت قدرت شناخت دقیق مسئله (تعیین داده‌ها، مجهول‌ها و رابطه بین آنها)
- ◎ مهارت ایجاد طرحی برای حل مسئله به صورت الگوریتمیک (تفکر خلاقانه در مورد راه حل و بیان واضح و دقیق راه حل)
- ◎ اجرای راه حل و اطمینان از درستی راه حل

اجزای اصلی الگوریتم

شروع

دستورات ورودی/ خروجی: گرفتن مقدار یک عدد، کاراکتر، رشته و ... از کاربر/ نمایش خروجی روی مانیتور یا چاپ روی پرینتر و ...

دستورات محاسباتی، مقداردهی: انجام محاسبه مشخص، ذخیره کردن یک مقدار در یک متغیر

دستورات تصمیم‌گیری: ارزیابی یک شرط ساده یا مرکب

پرش

برو به «گام؟» .

پایان

«مقدار؟» را از کاربر بگیر.

«پیام؟» را به کاربر نشان بده.

«مقدار؟» را در «متغیر؟» بریز.

اگر «شرط؟» آنگاه «دستور؟» وگرنه «دستور؟».

الگوریتم حاصل جمع دو عدد

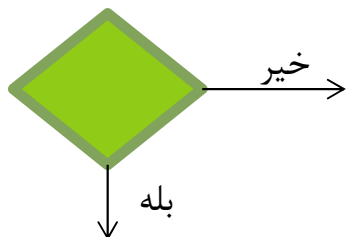
1. شروع کن.
2. عدد a و عدد b را از کاربر بگیر.
3. a را با b جمع کن و حاصل آن را در c بریز.
4. c را چاپ کن.
5. پایان.

دستورات ورودی / خروجی

مقداردهی و محاسبات

تصمیم‌گیری

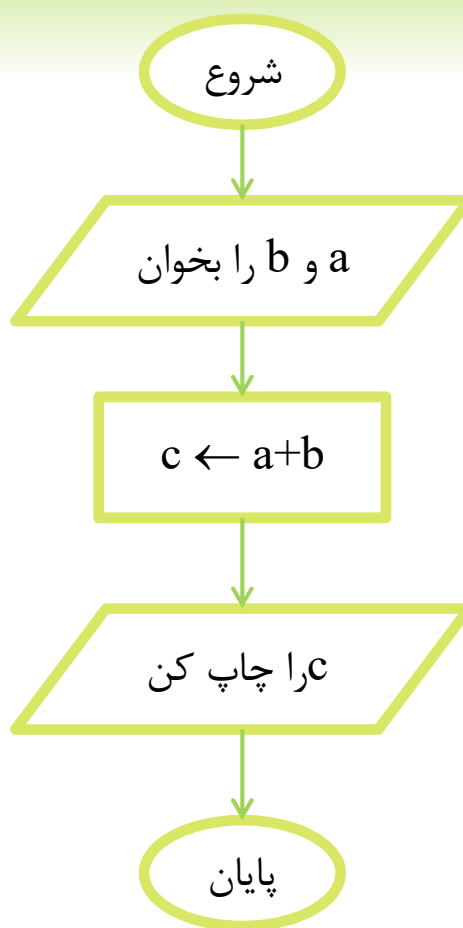

پررش

شروع و پایان

فلوچارت حاصل جمع دو عدد

معرفی اجزای اصلی کامپیوتر

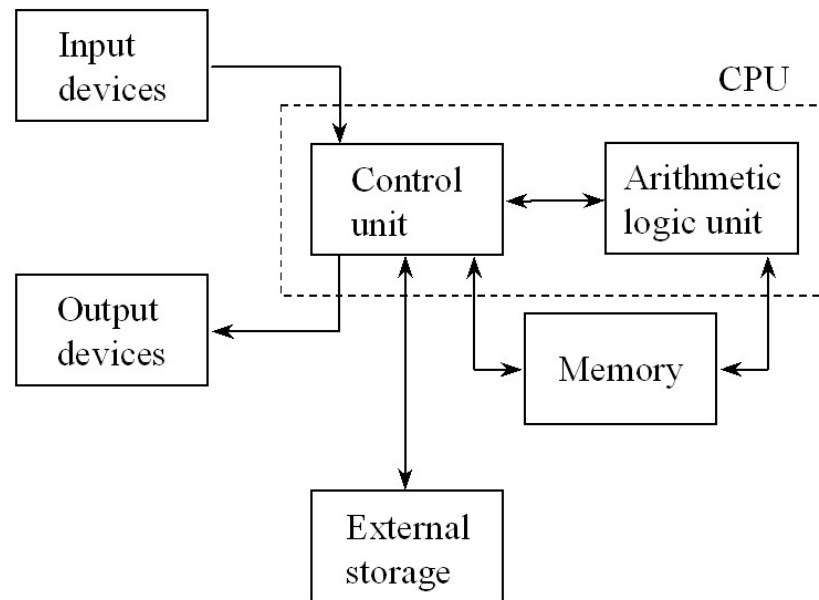
دیدگاه اول:

1. سخت افزار: دستگاه هایی که کامپیوتر را می سازند مثل واحدهای پردازنده، حافظه، صفحه کلید و ...
2. نرم افزار: برنامه هایی که روی کامپیوتر اجرا می شوند.

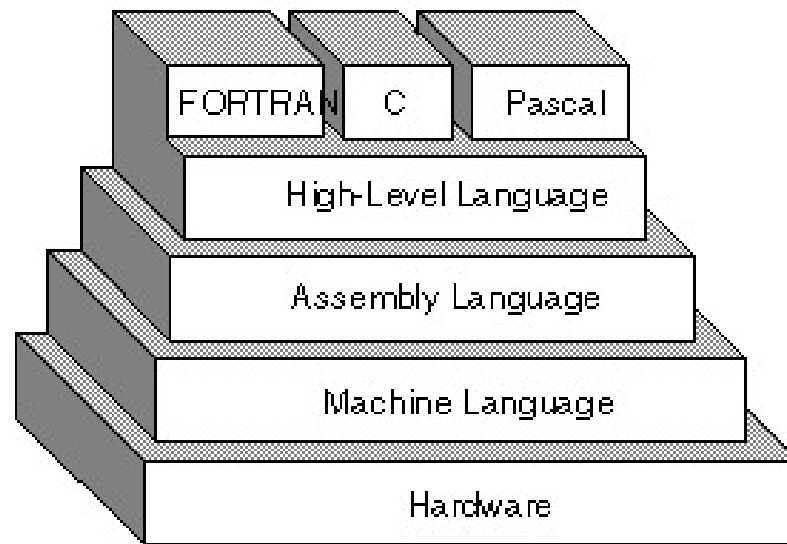
دیدگاه دوم:

1. واحدهای ورودی و خروجی
2. واحد حافظه
3. واحد محاسبه و منطق (Arithmetic and Logic Unit)
4. واحد پردازش مرکزی (Central Processing Unit)
5. واحد ذخیره جانبی

سازماندهی اجزاء کامپیوتر

جایگاه زبان های برنامه سازی

- ◎ زبان مصنوعی برای دستور دادن به دستگاه‌های برنامه‌پذیر مثل کامپیوترهاست.
- ◎ سیستم‌های عامل، منابع مختلف را مثل CPU، حافظه و... را به برنامه‌های مختلف اختصاص می‌دهند؛ بنابراین واسطه بین برنامه‌ها (نرم‌افزارها) و سخت‌افزارها هستند یا در حقیقت مدیریت تقسیم منابع (سخت‌افزار) بین نرم‌افزارها بر عهده سیستم عامل است.
- ◎ سیستم‌های عامل، نرم‌افزارها و حتی سخت‌افزارها با استفاده از زبان‌های برنامه‌سازی نوشته و تولید می‌شوند.
- ◎ زبان ماشین و یا زبان اسمبلی سطح پایین هستند چون به سخت‌افزار نزدیک‌اند.
- ◎ زبانی مثل Python یا C سطح بالا هستند و باید قبل از اجرا به چیزی مثل زبان ماشین ترجمه شوند.
- ◎ علت وجود زبان‌های سطح بالا: سادگی، کاهش اندازه برنامه، خوانایی بیشتر، احتمالاً درست‌تر و قابلیت حمل

آشنایی بیشتر با زبان PYTHON

- 🎯 زبان پایتون بسیار ساده است و برای رشته‌های غیر از کامپیوتر مناسب.
- 🎯 یک موتور که برنامه‌های پایتون را ترجمه می‌کند Python Interpreter
- 🎯 دو راه استفاده:

1. Immediate Mode

2. Script Mode

- 🎯 به `>>>` Python Prompt گفته می‌شود که نشان می‌دهد مترجم برای دریافت دستورات آماده است.

نوشتن اولین برنامه

- ◎ کوتاه‌ترین برنامه به طور سنتی در برنامه‌سازی، برنامه‌ای است که یک عبارت را در صفحه نمایش چاپ کند (Hello World!)
- ◎ در پایتون کافی است در یک فایل با پسوند `.py` خط زیر را بنویسید:

◎ `print("Hello World!")`
- ◎ برای اجرای آن در حال حاضر از ابزار IDLE استفاده می‌کنیم (از صفحه درس قسمت Links می‌توانید دانلود کنید Python 3.3 یا نسخه Python 3.2)

مقدمات برنامه‌سازی